

PTASI KALENDARZ 2012 – LUTY

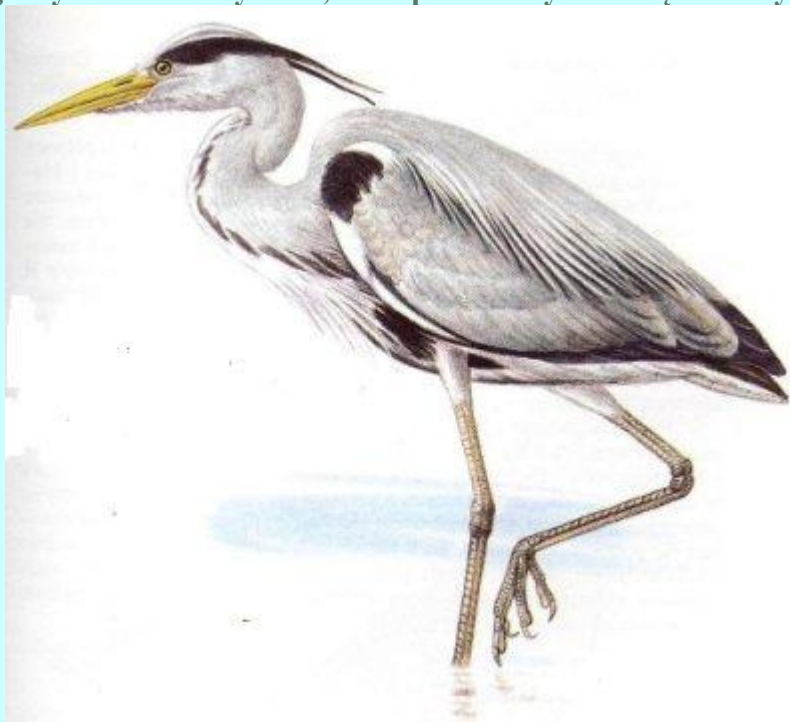

CZAPLE

**CZAPLA SIWA (*Ardea cinerea*), Czapla biała (*Egretta alba*)
Czapla nadobna (*Egretta garzetta*), Czapla purpurowa (*Ardea purpurea*)
Czapla modronosa (*Ardeola ralloides*), Czapla złotawa (*Bubulcus ibis*)**

CZAPLA SIWA (*Ardea cinerea*)

Czapla siwa (*Ardea cinerea*), ang. Grey Heron, jest najpospolitszą i najszerszej rozpowszechnioną czaplą w Europie. Długość ciała: 90-105 cm. Ptak wielkości bociana o smukłej sylwetce z długą wygiętą szyją. Upierzenie popielate z wierzchu i białawe od spodu. Z tyłu głowy zwisa czarny czub, zaś z przodu szyi ma rząd czarnych plamek.

Młoda czapla nie ma wyrazistego rysunku na głowie i szyi. W locie różni się od bociana lub żurawia esowato wygiętą szyją i lukowato wygiętymi skrzydłami. W locie jest łatwo rozpoznawalna po ociążałych uderzeniach skrzydeł i szyi złożonej na kształt litery "S". Występuje nad nieuregulowanymi brzegami rzek, jezior i kanałów z wystarczającą ilością miejsc gdzie może zacząć się na ofiarę. Pokarmu poszukuje brodząc w płytkiej wodzie lub czatując na brzegu. Żywi się rybami, płazami, małymi ssakami oraz wodnymi bezkręgowcami, na które cierpliwie czatuje. Czapla siwa żywi się przede wszystkim rybami do długości 30 cm jeżeli ryba jest smukła, dużych ryb bardziej

wygrzbieconych np. karpie nie są w stanie zjeść. Jej ofiarą padają także drobne ssaki, bezkręgowce wodne i owady.

Jest średnio liczny ptakiem lęgowym w Polsce, a lokalnie bywa bardzo liczna i przez to tępiona jako szkodnik na stawach rybnych. Gniazduje w koloniach w pobliżu wody.

Różnego rodzaju zbiorniki wodne, doliny rzeczne, bagna. Kolonie są często lokalizowane na wyspach lub w starych drzewostanach w pobliżu wód. Liczebność w Polsce szacowana na 9000-10 000 par.

Gniazdo zbudowane z grubych patyków i gałęzi wyścielone delikatniejszym materiałem umieszcza na wysokim drzewie.

Czapla siwa podczas okresu karmienia piskląt, aby sprostać ich ogromnym apetytom, musi polować nawet do 23 godzin na dobę, co powoduje duże wycieńczenie karmiących rodziców. Młode ptaki opuszczają rewiry lęgowe zaraz po usamodzielnieniu się. W terenach lęgowych i odpoczynku czapli można zauważyć obumarłe drzewa, całe opryskane kałem (podobnie jak w przypadku kormoranów). Taki wygląd mają zazwyczaj drzewa, na których zakładane są gniazda, ale i te na których ptaki odpoczywają i spędzają noc.

czapla v wra

■ Trop czapli

Wędrowna, ale część ptaków zimuje w kraju. Przyłot: III- IV, odlot: IX-XI. Gatunek chroniony częściowo, wymieniony w Dyrektywie ptasiej.

http://www.hlasek.com/ardea_cinerea_10371.html

[http://przyroda.polska.pl/wartosci/ptaki/katalog/galeria,Czapla_siwa_\(Ardea_cinerea\)_ ,gid,187216,cid,607.htm?body=desc](http://przyroda.polska.pl/wartosci/ptaki/katalog/galeria,Czapla_siwa_(Ardea_cinerea)_ ,gid,187216,cid,607.htm?body=desc)

CZAPLA BIAŁA (*Egretta alba*) (*Ardea alba*)

Czapla biała (*Egretta alba*), ang. Great Egret, jest podobna do czapli nadobnej. Biała jest rozmiarów czapli siwej, nadobna natomiast jest o wiele mniejsza. Długość ciała: 85-100 cm. Ptak wielkości czapli siwej, ale o smuklejszej sylwetce z długą, esowato wygiętą szyją. Ubarwienie białe.

W szacie godowej na grzbiecie wyrastają długie pióra ozdobne, dziób jest czarny a nogi czerwonawe. Ptaki niełęgowe i młode mają dziób żółty, a nogi żółtawobrazowe. Czapla biała, dawniej rzadka, wraz ze wzrostem europejskiej populacji stała się u nas regularnym gościem, zwłaszcza w okresie połęgowym, a w południowej Polsce tworzy jesienią znaczne koncentracje liczące nawet ponad sto osobników. Gniazduje tylko na kilku stanowiskach: regularnie w Parku Narodowym Ujścia Warty i na zbiorniku wodnym Jeziorsko, a sporadycznie w dolinach Biebrzy i Nidy.

W szacie młodocianej nogi czapli białej są ciemnoszare, a dziób żółty (u nadobnej nigdy nie jest całkowicie żółty), w godowej natomiast, koniec dziobu staje się czarny, a nogi są częściowo żółte. Pojedyncze ptaki można spotkać niemal w całej Europie. Występuje na rozległych podmokłych obszarach wód śródlądowych i deltach rzek. Przeważnie unika terenów gęsto zadrzewionych. Lęgnie się na zbiornikach zaporowych i terenach zalewowych w dolinach rzecznych, a także na stawach hodowlanych, zwykle w towarzystwie innych czapli. Gniazduje w koloniach (często z innymi czaplami) znajdujących się w trzcinach, w krzakach, sporadycznie na pojedynczych drzewach. Zwykle kolonijna, ale może też gniazdować pojedynczo. Gniazdo w trzcinach, na krzewach lub drzewach w postaci platformy z gałęzi, łodyg i liści. Samica składa 4 - 5 niebieskozielonych jaj. Wysiadywanie ich trwa około 25-26 dni. Młode osiągają lotność po 6-9 tygodniach. Czapla biała poluje zarówno na polach jak i zbiornikach wodnych. Jej pożywienie stanowią różne zwierzęta wodne: ryby, płazy, gady, skorupiaki i owady, także drobne zwierzęta lądowe.

Powyżej lęgowa czapla biała. Wyróżniają ją czarny dziób z zielonym kantarkiem (okolica od oka do dzioba) oraz różowawe nogi.

Dorosły osobnik w szacie spoczynkowej (żółty dziób i czarne nogi).

W szacie godowej czapla biała ma czarny dziób, w spoczynkowej i młodocianej żółty z czarną końcówką. Do czapli białej stosunkowo podobna jest czapla nadobna. Jest od niej jednak znacząco mniejsza, a ponadto ma zawsze czarne nogi z żółtymi stopami. Wędrowna. Przyłot: III-IV, odlot: VIII-XI. Bardzo nielicznie zimuje, zwłaszcza na południu kraju. Ptak chroniony; wymieniony w Dyrektywie ptasiej.

http://www.hlasek.com/ardea_alba_fe1113.html

[http://przyroda.polska.pl/wartosci/ptaki/katalog/galeria,Czapla_biala_\(Egretta_alba\)_g_id,187309,cid,607.htm?body=desc](http://przyroda.polska.pl/wartosci/ptaki/katalog/galeria,Czapla_biala_(Egretta_alba)_g_id,187309,cid,607.htm?body=desc)

CZAPLA NADOBNA (*Egretta garzetta*)

Czapla nadobna (*Egretta garzetta*, ang. Little Egret) to ptak brodzący z rodziny czaplowatych o długości ciała około 50-60 cm, rozpiętości skrzydeł 95-100 cm i wadze 450-600 g. Odżywia się drobnymi zwierzętami wodnymi. Upierzenie białe, dziób niebieskawy, nogi ciemne, stopy jaskrawo żółte. W okresie godowym u nasady szyi, na grzbiecie i na ogonie wyrastają długie pióra tworzące delikatną pelerynę. Zamieszkuje wody, zarówno słodkie jak i słone, o ile znajdują się na brzegu krzewy lub drzewa, na których można zbudować gniazdo. W Polsce nie jest to gatunek lęgowy jednak systematycznie zalatujący, szczególnie na południe Kraju. Gniazdo buduje na ziemi pod osłoną krzewów lub na drzewach. Tworzy kolonie lęgowe, często z innymi gatunkami czapli lub z kormoranami. W ciągu roku wyprowadza jeden lęg, składając 2-6 jaj. Składa je w marcu-czerwcu (w Europie południowej), w lipcu-wrześniu (w Azji południowej), a w Afryce podczas pory deszczowej. Jaja wysiadywane są przez obydwójce rodziców przez 20-25 dni. Pisklęta opuszczają gniazdo po około 30 dniach. Gatunek chroniony.

http://www.hlasek.com/egretta_garzetta_bb4919.html

[http://przyroda.polska.pl/wartosci/ptaki/katalog/galeria,Czapla_nadobna_\(Egretta_garzetta\)_g_id,187236,cid,607.htm?body=desc](http://przyroda.polska.pl/wartosci/ptaki/katalog/galeria,Czapla_nadobna_(Egretta_garzetta)_g_id,187236,cid,607.htm?body=desc)

CZAPLA PURPUROWA (*Ardea purpurea*)

Inną czaplą o podobnym ubarwieniu jest czapla purpurowa. Skrajnie nielicznie gniazduje ona w Polsce. Jest znacznie bardziej związana z zaroślami i trzcinowiskami niż czapla siwa. W jej ubarwieniu dominuje odcień rdzawo-brązowy. Ma też charakterystyczny rysunek na szyi.

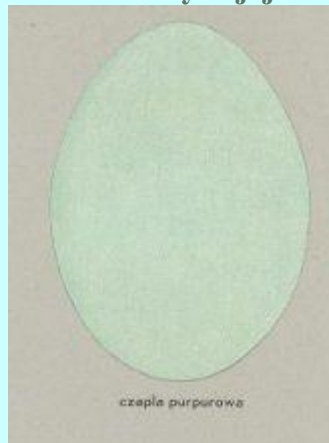

Czapla purpurowa (*Ardea purpurea*) ang. Purple Heron, jest skrajnie nielicznym ptakiem lęgowym w Polsce. Gniazduje nieregularnie zaledwie kilka par, przeważnie na południu kraju. Sylwetką i wielkością przypomina czaple siwą, choć jest nieznacznie od niej mniejsza. Wyróżnia się przede wszystkim rdzawo-brązowym ubarwieniem, jest też smuklejsza od siwej oraz ma cieńszą szyję z charakterystycznym ciemnym pasem na całej długości. W locie można ją rozpoznać po brązowo zabarwionym wierzchu skrzydeł a także rdzawych pokrywach podskrzydłowych. Z bliższej odległości można dostrzec długie palce, które są przystosowaniem do życia wśród trzcin.

Czapla purpurowa prowadzi bardzo skryty tryb życia. Kolorowe ubarwienie czapli purpurowej zaskakująco dobrze maskuje ją w trzcinach. Prawie cały czas przebywa w gęstych, rozległych trzcinowiskach i zaroślach na podmokłym terenie. Gniazdo buduje najczęściej w gąszczu trzcin lub krzewów nad wodą. Jest to kopiec z suchych trzcin o

średnicy 60-80 cm. Gdzie pozwala na to jej liczebność i warunki czapla ta gniazduje kolonijnie. Od kwietnia składa 4-5 zielonkawych jaj.

Czapla purpurowa żywi się rybami, drobnymi ssakami, płazami, gadami a także owadami.

Przez Polskę przebiega północna granica jej występowania, dlatego na przelotach jest spotykana także bardzo rzadko (choć częściej i bardziej regularnie niż podczas sezonu lęgowego). W całej Europie jest to ptak nieliczny i ginący, głównie przez brak odpowiednich miejsc lęgowych.

Wszystkie czaple (podobnie jak gołębie i papugi) zamiast czyścić i natluszczać pióra przy pomocy wydzieliny z gruczołu kuprowego pielęgnują swoje upierzenie przy pomocy specjalnego pudru (mikroskopijnych, rogowych łuseczek), który jest produkowany w poduszkach pudrowych na piersi. Nadaje on upierzeniu specyficzny, niebieskawy nalot.

http://www.hlasek.com/ardea_purpurea_fb8583.html

[http://przyroda.polska.pl/wartosci/ptaki/katalog/galeria,Czapla_purpurowa_\(Ardea_purpurea\)_gid,187904,cid,607.htm?body=desc](http://przyroda.polska.pl/wartosci/ptaki/katalog/galeria,Czapla_purpurowa_(Ardea_purpurea)_gid,187904,cid,607.htm?body=desc)

CZAPLA MODRONOSA (*Ardeola ralloides*)

Czapla modronosa (*Ardeola ralloides*) ang. Squacco Heron, należy do najmniejszych czapli. W szacie godowej wyróżnia się złoty-ochrowym ubarwieniem, długimi piórami na karku i niebieską nasadą dzioba. W szacie spoczynkowej jej kolory stają się nieco ciemniejsze, na szyi pojawia się brązowe kreskowanie, a dziób ma żółtawy odcień.

W locie jest dość charakterystyczna, z białymi skrzydłami oraz ogonem i widocznym od czasu do czasu złotym wierzchem. Poluje samotnie na podmokłych terenach, przy kanałach o bujnej roślinności, gdzie może się ukryć. Jeśli nie jest niepokojona żeruje także na otwartych łąkach i rozlewiskach (najczęściej rano i wieczorem). Gniazduje najczęściej na drzewach, zazwyczaj kolonijnie, razem z innymi gatunkami czapli.

Sklada jaja w maju. Czapla modronosa do Polski zalatuje bardzo sporadycznie, jednak dość regularnie (stwierdzona ok. 50 razy)

Czapla modronosa w szacie godowej ma ozdobne, długie pióra na karku, złoty płaszcz i niebieską nasadę dzioba.

http://www.hlasek.com/ardeola_ralloides_6321.html

http://www.ptaki.info/index_ptaki.php?dzial=2&kat=11&art=318&limit=0#a1

CZAPLA ŻŁOTAWA (*Bubulcus ibis*)

Czapla złotawa (*Bubulcus ibis*), ang. Cattle Egret, jest najmniej związaną z wodą przedstawicielką swej rodziny. Najliczniej występuje na śródziemnomorskich wybrzeżach Afryki i Hiszpanii oraz rzadziej w Portugalii. Lecz cały czas poszerza granice swojego występowania na dalsze tereny Europy, także w Polsce kilka osobników zostało stwierdzonych. Poza obszarami bagiennymi chętnie żeruje na pastwiskach, łąkach i polach. Żywi się przede wszystkim owadami i innymi małymi zwierzętami. W szacie godowej na głowie, piersi i skrzydłach ma złoty nalot (w szacie spoczynkowej występuje tylko lekkie zabarwienie głowy).

Czapla złotawa (*Bubulcus ibis*) - Ta najrzadsza czapla była obserwowana 29 lipca 1994 roku na stawach Bugaj koło Zatora. Było to jednocześnie pierwsze stwierdzenie tego gatunku na ziemiach polskich.

http://www.hlasek.com/bubulcus_ibis_ba8418.html
http://www.ptaki.info/index_ptaki.php?dzial=2&kat=11&art=319

Wiadomości zebrała Fenologiczna Joanna, grafiki przygotowała Monika Kicińska.

Źródła:

1. J. Gotzman, B. Jabłoński, Gniazda naszych ptaków, 1972
2. Leksykon Przyrody – Ptaki wodne, 1993
3. Leksykon przyrody – Ptaki wędrowne, 1995
4. Mały atlas ptaków, PWRiL, 1971
5. Jakie to pióro. Przewodnik. E. Bezzel. 2010.
6. Śladami zwierząt. Przewodnik.
7. Strona internetowa CZAPLON - <http://www.czaplون.most.org.pl/>

W marcu polecam artykuł o ŁYSCE.